

מפתח הלב לכיתה ו'

נושא היחידה: פסיפס ישראלי – מתחברים לשורשים

למידה רגשית-חברתית (SEL)
בדגש על ערך השונות

זרקור על תוכנית "מפתח הל"ב" המחודשת

לצוות החינוכי שלום רב,

בימים אלה, שבהם אנו מציינים עשור לתוכנית "מפתח הל"ב – לשעת חינוך", מתפרסמת התוכנית המחודשת. היחידות פותחו בחיבור לדמות הבוגר/ת ומדגימות את האופן שבו אפשר לקדם למידה רגשית חברתית (SEL). בשלב זה, אנו שמחות להגיש לכם את יחידות ההוראה-למידה החדשות לשיעורי חינוך בדגש על ערך השונות.

מה כוללת התוכנית?

למורה:

- א. **סילבוס מעודכן** - סילבוס לכל שכבת גיל המתפתח במעגלים הולכים ומתרחבים:
כיתה א - אני והזולת; כיתה ב - במשפחה; כיתה ג - בכיתה; כיתה ד - בבית הספר; כיתה ה - בקהילה; כיתה ו - במדינה ובחברה.
- ב. **יחידות הוראה למידה** - יחידות הוראה מובנות הכוללות מספר שיעורים והמציגות מגוון חלופות לבחירה.
- ג. **עזרים** - מגוון עזרים (לרבות דיגיטליים) לניהול הלמידה וההתנסות בכיתה ובלמידה מרחוק.

לתלמידים:

- א. עזרים מגוונים ללמידה ולהתנסות (כמו: משחקים, סרטונים, סיפורים, כרטיסי שיח ועוד).
 - ב. משימות אישיות, קבוצתיות וכיתתיות (לרבות דיגיטליות)
- בשלב זה, היחידות שלפניכם נשלחות אליכם כמצגות, כחלק מפיילוט ראשוני. בהמשך, יתפרסמו חומרים אלה ונוספים כיחידות דיגיטליות באתר. נשמח שתשתפו אותנו בתובנות, בשאלות ובתוצרי הלמידה וההתנסות בכיתתכם.

בהצלחה,

זהבה שמש
מנהלת אגף תכנון ופיתוח תוכניות
לשכת המשנה למנכ"ל

אורית צאירי
ממונה על החינוך החברתי ערכי
האגף לחינוך יסודי

מבנה היחידה והמתודות

• מבוא	זרקור על הנושא: פסיפס ישראלי – מתחברים לשורשים מאפייני הגיל	מטרות, מסרים ידע, מיומנויות וערכים
שיעור 1 – סיפורו של שם המשפחה		
• פתיחה	שלב 1. טקסט – סיפורו של שם המשפחה שלב 2. שיח על שמות משפחה	חלופה ב – חידון – מי מכיר?
• מהלך	שלב 1. איור – הילדים מרחוב האלונים שלב 2. שיח על "הסיפור" של שם המשפחה	חלופה ב – משחק – שם המשפחה על שם מה?
• סיכום	הצגה עצמית - חלון לשם המשפחה	חלופה ב – יצירה – שם המשפחה שלי
שיעור 2 – גלגולו של הסיפור המשפחתי		
• פתיחה	שלב 1. סרטון – מה המוצא שלי? שלב 2. שיח על "חיבור לשורשים"	
• מהלך	שלב 1. סרטונים – זיכרונות מארץ המוצא שלב 2. שיח על הסיפור המשפחתי	חלופה ב – שיתוף - הסיפורים האישיים שלנו
• סיכום	מסכמים תובנות	
שיעור 3 – מתחברים לשורשים – מהלכה למעשה		
• פתיחה	נערכים לראיין בן משפחה	חלופה ב - שואלים את החברים על המשפחה חלופה ג - מבקרים בתערוכת "פסיפס כיתתי"
• מהלך	מראיינים בן משפחה	חלופה ב - משתפים חלופה ג - מתכננים את התערוכה שלנו
• סיכום	מכירים ומוקירים את משפחות ילדי הכיתה	חלופה ב - שיח מסכם חלופה ג - מכינים את התערוכה שלנו

מבוא – זרקור על הנושא

זרקור על הנושא

יחידה זו עוסקת בנושא: "פסיפס ישראלי - מתחברים לשורשים", והיא מיועדת לכיתה ו'. תלמידי כיתה ו' חווים שלב משמעותי של גיבוש הזהות. היכרות מעמיקה עם השורשים שלהם ועם המשפחה ומסורותיה מהווה ציר מרכזי בגיבוש הזהות. במעגל המשפחתי הם עשויים להיחשף לשורשים שלהם: מהחיים בארצות המוצא, דרך סיפורי העלייה (של המשפחה המורחבת ו/או המצומצמת) ועד למסורת הנהוגה בהווה. היכרות עם המורשת המשפחתית תורמת לעיצוב זהותם האישית ומבססת את היותם חוליה בשרשרת הדורות. בגיל ההתבגרות משתנה מקומה של המשפחה בחיי המתבגרים, ומתחזקת ההשפעה של קבוצת השווים. באמצעות יחידה זו מעמיקים המתבגרים את ההיכרות עם מרכיבים שונים בסיפור המשפחתי שלהם ושל חבריהם. העיסוק בנושא, באמצעות יחידה זו, מעודד אותם להכיר את השורשים שלהם ולכבד ולהוקיר את השורשים של חבריהם.

הנושאים הנלמדים בדגש על ערך השונות

כיתה א	כיתה ב	כיתה ג	כיתה ד	כיתה ה	כיתה ו
כל אחד יחיד ומיוחד	כל משפחה מיוחדת במינה	שונים ומתחברים	אנשים שונים, דעות שונות	לכל אחד כישרון מיוחד	פסיפס ישראלי – מתחברים לשורשים

- מבוא
- שיעור 1
- פתיחה
- מהלך
- סיכום
- שיעור 2
- פתיחה
- מהלך
- סיכום
- שיעור 3
- מהלכה למעשה

מבוא – מטרות ומסרים

הנושא

פסיפס ישראלי - מתחברים לשורשים

שכבת הגיל

כיתה ו'

מטרות

- העלאת המודעות לדומה ולשונה בין משפחות ילדי הכיתה (בדגש על שמות המשפחה והסיפורים המשפחתיים)
- בירור התנהגויות המבטאות כבוד כלפי השורשים של החברים (בדגש על שמות המשפחה והסיפורים המשפחתיים)

מסרים מרכזיים

- לכל אחד מאיתנו יש סיפור משפחתי ייחודי
- "מתחברים לשורשים" - חשוב שכל אחד יכיר את הסיפור המשפחתי שלו ושל חבריו
- היכרות עם הסיפורים המשפחתיים תתרום לתחושת הקרבה והשייכות

מבוא

שיעור 1

פתיחה

מהלך

סיכום

שיעור 2

פתיחה

מהלך

סיכום

שיעור 3

מהלכה
למעשה

מבוא – ידע, מיומנויות וערכים

להרחבה

מיומנויות

ערכים

ידע

- הדומה והשונה בין משפחות ילדי הכיתה (בדגש על שמות המשפחה והסיפורים המשפחתיים)
- ביטויי כבוד כלפי השורשים של ילדי הכיתה

מיומנויות

קוגניטיביות

אוריינות שפתית: חילוץ מידע מטקסט כתוב (1), הבעה בעל פה (2)

תוך-אישיות (SEL)

מודעות עצמית: הכרת העצמי (3)

תוך-אישיות (SEL)

מודעות חברתית: רגישות חברתית-תרבותית (4)

ערכים

כבוד האדם והמשפחה

כבוד לאדם, לזכויותיו ולתרבותו (5)

כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל

היכרות וכבוד לתרבויות ולמורשות אחרות במדינה (6)

מבוא

שיעור 1

פתיחה

מהלך

סיכום

שיעור 2

פתיחה

מהלך

סיכום

שיעור 3

מהלכה
למעשה

שיעור 1 – סיפורו של שם המשפחה

שיעור 1 - פתיחה

השלב	תיאור השלב
פתיחה	סיפורו של שם המשפחה לשם המשפחה עשויה להיות משמעות הקשורה לעבר ולארץ המוצא. חלופה א – טקסט – סיפורו של שם המשפחה קראו את הטקסט – סיפורו של שם משפחה • מה חשבתם כשקראתם את הטקסט? מה הרגשתם? • מה משותף לכל המשפחות הנזכרות בטקסט? <u>(1)</u> • מה מיוחד כל אחת מהמשפחות? (שם המשפחה, משמעות השם, ארץ המוצא ועוד) • מה "מסתתר" מאחורי שמות המשפחה? (מקצוע, ארץ מוצא, תפקיד בקהילה, שם הסב/הסבתא, שושלת ועוד). חלופה ב – חידון - מי מכיר? • מי מכיר שם משפחה המזכיר מקצוע? (כמו: נגר, קצב, חייט) • מי מכיר שם משפחה המזכיר עיר/ארץ מוצא? (כמו: צנעני, טולדנו, יזדי, רלין) • מי מכיר שם משפחה המזכיר שושלת משפחתית? (כמו: כהן, כהנא, לוי) <u>מידע למורה על שמות משפחה</u>

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 1 - מהלך

השלב	תיאור השלב
מהלך	חלופה א – איור - הילדים מרחוב האלונים בקבוצות - מגוון שמות משפחות הכירו את <u>הילדים מרחוב האלונים 5</u> שוחחו: - מאילו ארצות מוצא הגיעו משפחות הילדים הגרות ברחוב האלונים 5? - אילו שמות חיבה ניתנו לילדים? - הסבים והסבתות בחרו לתת לנכדים שמות חיבה בשפת ארץ המוצא. על מה זה מעיד? - על מה מרמז שם המשפחה? (ארץ המוצא או היישוב שמהם הגיעה המשפחה, המקצוע שבו עסקו במשפחה) חלופה ב –משחק - שם המשפחה - על שם מה? + לוח בקרה

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 1 - סיכום

השלב	תיאור השלב
סיכום	אישי חלופה א – הצגה עצמית - חלון לשם המשפחה - כל תלמיד יקבל כף ובו איור של חלון ויכתוב - את שמו, שם משפחתו ואת המקור של שם המשפחה. חלופה ב – יצירה – שם המשפחה שלי כל תלמיד יכין יצירה ובה ציור/כיתוב/הדבקה של משהו שמסמל את שם משפחתו. לדוגמה: רהיט מסמל את שם המשפחה "נגר". חלופה ג – דיגיטלית – שמות משפחה בכיתה במליאה התבוננו בתוצרים של שמות המשפחה, ושוחחו: - אילו דברים חדשים למדתם על שמות משפחה? (מקור השם, משמעות השם) - מדוע חשוב שכל אחד יכיר את הסיפור שמאחורי שם המשפחה שלו? - מדוע חשוב שנכיר את הסיפור שמאחורי שמות המשפחה של ילדי הכיתה? (כדי שנכיר ונוקיר את השורשים של אחרים; כדי שנכבד את שמות המשפחה השונים; כדי שלא נלעג לאחרים על שמות המשפחה שלהם) (4)

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 2 - גלגולו של הסיפור המשפחתי

שיעור 2 - פתיחה

השלב	תיאור השלב
פתיחה	במליאה להתחבר לשורשים א. צפו בקטע מהסדרה ילדי בית העץ שבו שחר מגלה מה המוצא שלו (דקה 0.13 עד דקה 2.50). ב. נקודות לדיון: • לקראת הכנת עבודת שורשים, גילה שחר שהוא ממוצא פרסי. • כיצד הרגיש כשגילה שאינו יודע דבר על המוצא שלו? • מה למד על משפחתו מאלבום התמונות שהראתה לו סבתו? • כיצד הרגיש בעקבות הדברים שסיפרה לו? • רומי, בניגוד לשחר, מכירה את המאכלים והלבוש המאפיינים את ארצות המוצא שלה. מה יחסה לכך? • רומי מציעה לשחר "להתחבר לשורשים שלו": • למה היא מתכוונת? • מדוע זה חשוב, לדעתכם?

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 2 - מהלך

השלב	תיאור השלב						
מהלך	לכל משפחה סיפור מיוחד חלופה א – סרטונים – זיכרונות מארץ המוצא בקבוצות כל קבוצה תצפה בסרטון אחד ותשוחח על הזיכרונות המתוארים בו: (6) - זיכרון הקשור למאכל, לריח - זיכרון הקשור לבית, למשפחה - זיכרון הקשור לעלייה <u>הסרטונים:</u> <table><tr><td><u>תימן - משפחת עמיר</u></td><td><u>בלרוס - משפחת יופן</u> – החל מדקה 1.33 עד 7.25</td></tr><tr><td><u>פרס - משפחת אגאדג'ני</u></td><td><u>מרוקו - משפחת דהאן</u></td></tr><tr><td><u>טורקיה - משפחת אבוהב</u></td><td></td></tr></table> חלופה ב – שיתוף - הסיפורים האישיים שלנו בזוגות כל תלמיד ישתף את חברו בזיכרון משפחתי הקשור לארץ המוצא של משפחתו, שסיפר לו בן משפחה לקראת השיעור.	<u>תימן - משפחת עמיר</u>	<u>בלרוס - משפחת יופן</u> – החל מדקה 1.33 עד 7.25	<u>פרס - משפחת אגאדג'ני</u>	<u>מרוקו - משפחת דהאן</u>	<u>טורקיה - משפחת אבוהב</u>	
<u>תימן - משפחת עמיר</u>	<u>בלרוס - משפחת יופן</u> – החל מדקה 1.33 עד 7.25						
<u>פרס - משפחת אגאדג'ני</u>	<u>מרוקו - משפחת דהאן</u>						
<u>טורקיה - משפחת אבוהב</u>							

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 2 - סיכום

השלב	תיאור השלב
סיכום	במליאה התלמידים ישתפו בזיכרונות שעליהם שוחחו (2). נקודות לדיון א. האנשים שבהם צפיתם (או: בני המשפחות שלכם) סיפרו את הסיפור המשפחתי שלהם: - מה זכור להם במיוחד? - אילו רגשות נלוו לסיפורים? (געגוע, שמחה, גאווה) ב. מדוע חשוב שכל אחד יכיר את הסיפור המשפחתי שלו? (תורם להרחבת הידע על אודות השורשים המשפחתיים, מחזק את תחושת השייכות למשפחה, תורם להבנת הזהות האישית) ג. מה תוסיף לכם ההיכרות עם הסיפורים המשפחתיים של ילדי הכיתה? (נוכל להבין ולהוקיר את התרבות, ההתנהגויות, הסמלים והמנהגים של המשפחות השונות) ד. כיצד תוכלו לבטא כבוד כלפי הסיפורים המשפחתיים של ילדי הכיתה? (5) (לאפשר לכל אחד לשתף בסיפור המשפחתי לפי בחירתו, להקשיב בפתיחות, לקבל את המנהגים של ילדי הכיתה, לא ללעוג לסיפור המשפחתי של אחרים)

מבוא	
שיעור 1	
פתיחה	
מהלך	
סיכום	
שיעור 2	
פתיחה	
מהלך	
סיכום	
שיעור 3	
מהלכה למעשה	

שיעור 3 – מהלכה למעשה – מתחברים לשורשים

שיעור 3 – מהלכה למעשה

השלב	תיאור השלב
פתיחה	חלופה א – מראיינים בן משפחה ומשתפים בזמן הקרוב יקבל כל תלמיד הזדמנות לשתף באחד הנושאים הבאים: - מתחברים לשורשים - "סיפורו של שם משפחה" באמצעות כרטיס ריאיון - מתחברים לשורשים - "גלגולו של הסיפור המשפחתי" באמצעות כרטיס ריאיון • קראו את כרטיסי הריאיון ובחרו: איזה בן משפחה תרצו לראיין, ומדוע? התלמידים יראיינו את בני המשפחה (3).
מהלך	
סיכום	מכירים ומוקירים את משפחות ילדי הכיתה כל תלמיד בתורו יספר על הדברים שלמד בריאיון עם בן המשפחה ניתן לרכז את התשובות של בן המשפחה בכרטיס או לצלם את הריאיון ולהקרין בכיתה. סכמו: • אילו דברים חדשים למדתם על חבריכם? • מה הפתיע/סקרן/ריגש אתכם? מדוע? • במה השיתוף תורם לכם, לקשר ביניכם ולאווירה בכיתה?

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 3 – מהלכה למעשה

השלב	תיאור השלב
פתיחה	חלופה ב – שיתוף - שואלים ומספרים • יושבים במעגל. • כל תלמיד כותב על פתק שאלה שברצונו להפנות לחבריו בנושא הסיפור המשפחתי ומניח את הכרטיס על הכיסא. - הדגמה <u>בקישור</u>. • מחליפים מקומות.
מהלך	כל תלמיד ישיב על השאלה שכתובה בפתק שעל הכיסא שעליו ישב.
סיכום	שיח מסכם • אילו דברים חדשים למדתם על חבריכם? • מה הפתיע/סקרן/ריגש אתכם? מדוע? • במה השיתוף תורם לכם, לקשר ביניכם ולאווירה בכיתה?

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

שיעור 3 – מהלכה למעשה

השלב	תיאור השלב
פתיחה	חלופה ג – מבקרים בתערוכת "פסיפס כיתתי" בקרו <u>בתערוכת "פסיפס ישראלי"</u> שהכינו תלמידי כיתה ו <u>(קישור לתערוכה)</u>: - מה ראיתם בתערוכה? - מה אהבתם? למה התחברתם? - מה למדתם על ארצות המוצא של תלמידי כיתה ו?
מהלך	מתכננים את התערוכה שלנו תכננו תערוכה משלכם, שוחחו והחליטו: - מה תכלול התערוכה: אילו ארצות מוצא? - מה יהיה בכל חדר? כמה פריטים יהיו בכל חדר? - כיצד תשיגו את התמונות שתשלבו בתערוכה? - את מי תראיינו? את מי תשתפו בהכנת התערוכה?
סיכום	הכינו את התערוכה וחישבו בפני מי תרצו להציג אותה.

מבוא	●
שיעור 1	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 2	●
פתיחה	●
מהלך	●
סיכום	●
שיעור 3	●
מהלכה למעשה	●

עזרים ליחידה

שלב	שיעור	הכלי	
פתיחה – חלופה א	ראשון	טקסט – סיפורו של שם משפחה	1
מהלך – חלופה א	ראשון	איור – הילדים מרחוב האלונים	2
מהלך – חלופה ב	ראשון	משחק – שם המשפחה – על שם מה?	3
סיכום – חלופה א	ראשון	יצירה – חלון לשם המשפחה	4
סיכום – חלופה ג	ראשון	משחק דיגיטלי – שמות משפחה בכיתה	5
מהלכה למעשה	שלישי	כרטיס ריאיון – "סיפורו של שם משפחה"	6
מהלכה למעשה	שלישי	כרטיס ריאיון – "גלגולו של הסיפור המשפחתי"	7

סיפורו של משפחה

לוי, כהן, נעים או שיין,
ברבי, גרוס, גוטמן או קליין.
שמות משפחה רבים - מגוון גדול ורחב,
מארבע תפוצות התקבצו פה יחדיו.

והנה כולם כאן, בית
בישראל בונים.
מוקירים ומכבדים את
השמות והסיפורים.
כל אחד נושא את
סיפורו המשפחתי,
וביחד שוזרים
"פסיפס ישראלי".

שטרית, מועלם, טולדנו או צנעני,
ורשבסקי, רייך, שכטר או ברזני,
עוד ועוד משפחות רבות,
הגיעו לארץ מן התפוצות.

כל שם משפחה נושא זיכרון אחר,
זה ממש מסקרן לחקור ולברר.
לבטח מספר הוא לנו סיפור
ברמז נסתר או אפילו בבירור:
ארץ המוצא, מקצוע או שושלת כהונה,
מקום המגורים או תפקיד בקהילה.
ואפילו שמותיהם של הסבתות והסבים,
ייתכן שבשמות המשפחה נסתרים.

הילדים מרחוב האלונים 5

1. שמי **הילה דהן**. שם המשפחה שלי הוא "צבעי" בערבית. ארץ המוצא של משפחתי היא **מרוקו**. סבתא שלי קוראת לי "**עומרי**" – "**חיים שלי**" במרוקאית.
2. שמי **רוני פולק**. שם המשפחה שלי הוא "פולני" בגרמנית וביידיש. ארץ המוצא של משפחתי היא **פולין**. סבא שלי קורא לי **זיסעלה** – "**מתוק**" ביידיש.
3. שמי **ליה מוסקוביץ**. שם המשפחה שלי ניתן לאנשים שגרו בעיר מוסקבה. ארץ המוצא של משפחתי היא **רוסיה**. ההורים שלי קוראים לי "**קוטיק**" – **חתלתולה** ברוסית.
4. שמי **נועה פנקר**. שם המשפחה שלי ניתן לאנשים שגרו בכפר פן שבהודו. ארץ המוצא של משפחתי היא **הודו**. סבתא שלי קוראת לי "**מרי ג'אן**" – "**חיים שלי**" בהינדית.
5. שמי **אמיתי תנעמי**. שם המשפחה שלי ניתן לאנשים שגרו בעיירה תנעים שבתימן. ארץ המוצא של משפחתי היא **תימן**. סבא שלי אומר לי "**אנא פדא לש**" – "**אני כפרתך**", בערבית תימנית.
6. שמי **אריאל טפירו**. שם המשפחה שלי הוא "בנאי" בספרדית. ארץ המוצא של משפחתי היא **ספרד**. סבתא שלי קוראת לי "**קרידו**" – "**יקירי**" בספרדית.
7. שמי **חן דוידיאן**. שם המשפחה שלי הוא "בן דוד" בפרסית. ארץ המוצא של משפחתי היא **איראן**. סבא וסבתא שלי קוראים לי "**ג'ונם**" – "**חיים שלי**" בפרסית.

הכירו את: הילה, רוני, ליה, נועה, אמיתי, אריאל וחן, ילדים הגרים בבית המשותף ברחוב ארנון 5. רוצים לדעת איך מכנים אותם במשפחה? ומה מקור שם המשפחה שלהם? במעבר עם העכבר על כל חלון, תגלו את התשובות?

קישור לילדים מרחוב האלונים 5

לאחר שהילדים הכירו את הילדים מרחוב האלונים, שוחחו:

ספרו לנו: האם יש לכם שם חיבה מיוחד במשפחה? האם אתם יודעים מה מקור שם המשפחה שלכם? אחר כך, חשבו: מה מקור שם המשפחה שלכם? ואולי תגלו את ההסבר לשם החיבה שלכם במשפחה?

משחק קובייה: pe המשפחה – pe אה?

הכנה

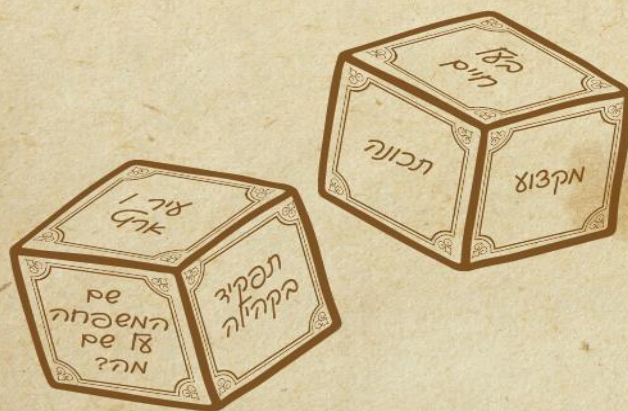
מחלקים לכל קבוצה קובייה וכרטיסיות המציגות שמות משפחה שונים.

משחק

- כל קבוצה מטילה את הקובייה ולוקחת כרטיסייה.
- הקבוצה נדרשת להשיב על השאלה: האם שם המשפחה שבכרטיסייה מתאים לקטגוריה שהתקבלה בפאה העליונה בקובייה?
- לרשות הקבוצה כשתי דקות לענות על השאלה.

הקבוצה יכולה לחפש את התשובה באתר:

מאגר שמות משפחה - בית התפוצות
לרשותכם: לוח בקרה

שם המשפחה -
על שם מה? -
מחלק קובייה

ציר / ארץ

תפקיד
הקהילה

שם
המשפחה
על שם
מה?

תכונה

בעל
חיים

מקצוע

מפתח הל"ב - משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, אגף א' לחינוך יסודי, המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שם המשפחה - על שם מה? - כרטיסים

גליל	נער	מכובד	צנעני
מתוק	שרצהי	קדוש	בהררי
שניידר	ילדי	טאצנו	חזן
יהודה זייד	ישכר הר	בנימין וואלף	זמין
קדוש	אפריוס פישר	בכר	גאמאן

עס המשפחה - עץ עס מה? - זוח בקרה

העץ חיים	תכונה	תפקיד בהקדמה	עיר / ארץ	מקצוע
יהודה זייד (אריה)	גוטמן (אדם טוב)	זמן (ר)	טאטן	גלד (לד)
הניחין וואל (לא)	מכובד (יקר)	הכר (הן כבוד הרב)	צנעני	שניידר (חייט)
ישכר הר (ד)	מתוק (חלל)	בהרבי (הן הרב)	שרעבי	גער (גער)
אפרים פישר (ד)	קדוש (היליג)	חלן (חלל)	ילדי	טביה (רופא)

מפתח הל"ב - משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, אגף אי' לחינוך יסודי, המחלקה לחינוך לחיים בחברה

חלון הפתחה שלי

נקודות לדיון

- מה דומה ומה שונה בין ה"חלונות" בבית המשותף שיצרתם?
- אילו קווי דמיון אתם מזהים בין "הבית המשותף" הכיתתי לבין הבניין/הרחוב/השכונה שבהם אתם גרים?

שמי:

שם המשפחה שלי:

התמונה שלי

המקור לשם המשפחה:

אישי

- כל תלמיד יקבל דף ובו איור של חלון ויכתוב את שמו, את שם משפחתו ואת המקור לשם המשפחה.
- ניתן להדביק תמונה.

במליאה

- כל תלמיד יציג את ה"חלון שלו" ויסביר את המקור של שם המשפחה.
- צרו מכל ה"חלונות" תרשים של "בית משותף" ותלו בכיתה.

שם:

שם המשפחה שלי:

העפצת לשם המשפחה המקור

התמונה שלי

שם:

שם המשפחה שלי:

העפצת לשם המשפחה המקור

התמונה שלי

מפתח הל"ב - משרד החינוך, המינהל הפרדגוני, אגף א' לחינוך יסודי, המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שמות משפחה בכיתה

גלו בכיתה ילדות וילדים ששם משפחתם עונה על ההגדרות שבלוח.
מצאתם? קיבלתם נקודה!

קישור למשחק

רשימת ההגדרות:

מקורו במקצוע
מקורו בשם של מישהו מהמשפחה
עֵבֶרֶת (כלומר, שונה משם לועזי לשם עברי)
מבטא ארץ או עיר מוצא
ראשי תיבות של מושג
מקורו בשם של בעל חיים
מקורו בתכונות גוף או אופי
מקורו בשם של שושלת

הוראות למורה:

מחלקים את הכיתה לשתי קבוצות.
המורה מקרינה את הכלי על הלוח. בוחרים באקראי שאלה מהכלי.
בכל שלב נציג מכל קבוצה ניגש ללוח ונדרש לענות על השאלה שבכלי.
שלב 1 - לרשות הנציג חצי דקה לענות. אם לא הצליח - עוברים ל-
שלב 2 - מישהו מהקבוצה שלו יכול לענות, או: הקבוצה מקבלת 2 דקות לחפש באינטרנט.
אם לא הצליחו, עוברים ל-
שלב 3- השאלה עוברת לקבוצה השנייה.

וכן הלאה, עד שמכריזים על הקבוצה המנצחת.

גלו בכיתה ילדות וילדים ששם משפחתם:

חזרה

אתחבריש לזוריש – "סיפורו של המשפחה"

היפגש עם בן משפחה ובקש שישתף אותך בסיפור שמאחורי שם המשפחה.

א. שוחחו על:

1. שם המשפחה

מה משמעות/פירוש שם המשפחה?
האם במהלך השנים שונה שם המשפחה?
מדוע?

(מה היה השם המקורי? מה משמעותו?)

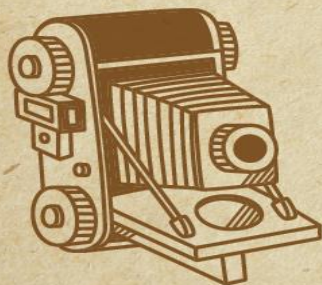
2. זיכרון משפחתי

שתפו בזיכרון משפחתי הקשור לשם המשפחה.

ב. התכוננו לשתף בכיתה

חשבו כיצד תרצו להציג בפני החברים לכיתה את הדברים ששוחחתם עליהם.
ניתן לעשות זאת באמצעות:

- השמעת ריאיון עם בן המשפחה
- הקרנת מצגת, קטעים מסרטון משפחתי
- שיחה עם בן משפחה באמצעות אפליקציית "זום" או בכיתה

אתחבר לך אורשיס – "עלגאלו על סיפור משפחתי"

היפגש עם בן משפחה ובקש שישתף אותך בחוויה הקשורה לסיפור המשפחתי.

א. שוחחו על אחד או יותר מהנושאים הבאים:

- **איך ציינו במשפחה אירועים מיוחדים וטקסים?** (ברית מילה, בר-מצווה, טקס חינה, אירוסים, חתונה, ימי הולדת...)
- **איך ציינו במשפחה שבתות, חגים וימים מיוחדים?** (מאכלים, התכנסות משפחתית, מנהגים, תפילות, לבוש...)
- **מה זכור לך במיוחד מסיפור העלייה לארץ?** (היערכות לעלייה, עלייה, קליטה בארץ)
- **איזו חוויה הקשורה למאכל זכורה לך במיוחד?** (מהי החוויה? מהו המאכל? מתי נהגתם לאכול אותו? איך מכינים אותו? מה אתה אוהב במיוחד במאכל זה?)
- **מה עוד תרצה לספר?**

ב. התכוננו לשתף בכיתה

- חשבו כיצד תרצו להציג בפני החברים לכיתה את הדברים ששוחחתם עליהם. ניתן לעשות זאת באמצעות:
- הצגת מאכל, חפץ, תמונה, לבוש, אחר
 - השמעת הריאיון עם בן המשפחה
 - הקרנת מצגת, קטעים מסרטון משפחתי
 - שיחה עם בן משפחה באמצעות אפליקציית זום או בכיתה

נספחים

מיומנויות דמות הבוגר	1
ערכי דמות הבוגר	2

מיומנויות / 1. אוריינות שפתית

היכולת להשתמש בשפה (קריאה, כתיבה, דיבור והאזנה) למגוון מטרות תקשורתיות ולימודיות. היא כוללת את היכולת להבין ולהעריך טקסט דבור או כתוב ולהתמצא בו, לבטא מחשבות ורגשות, לנסח רעיונות ודעות ולהגן עליהם, להציג מידע בצורה בהירה ומותאמת ולנהל תקשורת איכותית עם אחרים.

5. הצגה ושכנוע

להשתמש ברטוריקה.
להשתמש בשפה עשירה ומגוונת.

להציג מידע ורעיונות בצורה משכנעת, מותאמת לנסיבות ולקהל היעד.

4. הבעה בכתב ובעל פה

לבטא בכתב או בעל פה מחשבות, רעיונות, עמדות או רגשות באופן בהיר, ממוקד, ממצה ומותאם לנסיבות.

לארגן טקסט באופן מובנה, קוהרנטי ומכוון מטרה.

3. מיזוג מידע ממקורות שונים

להשוות ולמזג מידע ממקורות טקסטואליים שונים.

2. חילוץ מידע מטקסט דבור או כתוב

לזהות את הרעיון המרכזי ואת מטרת הטקסט.
להבחין בין עיקר לטפל.

לאתר ולאחזר מידע בטקסט.

1. הבנה והערכה של טקסט דבור או כתוב

להבין את המשמעות המילולית של טקסט דבור או כתוב.

להבין משמעות נרמזת, מובלעת או מטאפורית בטקסט.

להעריך את איכות הטקסט והתאמתו להקשר.

חזרה

מיומנויות / 8. מודעות עצמית

הכרת הנטיות והמאפיינים ומודעות לתהליכים פנימיים.

3. מסוגלות עצמית Self-Efficacy

להאמין ביכולות להתמודד עם מצבים שונים בחיים (self-efficacy).

להתמודד עם כישלונות

להכיר ביכולת להתפתח ולהשתפר בהתמודדות עם משימות ואתגרים על ידי השקעה של זמן ומאמץ (growth mindset).

להכיר ביכולת של הפרט להשפיע על סביבתו (agency).

2. זיהוי רגשות Emotion Identification

לזהות רגשות ולהבחין בין רגשות.

לקשר בין רגשות, מחשבות והתנהגות.

להבין את ההשפעה של הסביבה על רגשות, עוצמתם ומשכם.

1. הכרת העצמי Self-Knowledge

להכיר במאפיינים אישיים.

לזהות חוזקות, חולשות, נטיות והעדפות.

להבין כיצד כישורים, נטיות ומאפיינים אישיים באים לידי ביטוי במצבי חיים שונים.

חזרה

מיומנויות / 10. מודעות חברתית

מערכת החינוך 2030

היכולת לזהות מצבים חברתיים, להבין את האחר ולגלות רגישות חברתיות ותרבותית.

3. רגישות חברתית-תרבותית Cultural Sensitivity

להיות מודעים לשונות
ולדמיון בין אנשים
מקבוצות שונות.

להעריך פרספקטיבות
והשקפות עולם מגוונות
ולהכיר בתרומת הגיוון
לפרט ולחברה.

להכיר בהשפעתם של
סטריאוטיפים ודעות
קדומות על רגשות, תפיסות
והתנהגות.

2. זיהוי מצבים חברתיים

לזהות נורמות חברתיות.
לזהות תהליכי חשיבה
וקבלת החלטות קבוצתיים.

לזהות מצבי פגיעה בזולת.

לזהות מתי אחרים
זקוקים לעזרה וכיצד ניתן
לסייע להם.

1. הבנת האחר Understanding Others

להכיר ולהבין את נקודת
המבט של האחר
(taking perspective) ואת
התנהגותו.

לזהות ולהבין מסרים
מרומזים מילוליים ולא
מילוליים.

להבין את ההשפעה שיש
לפעולות הפרט על אחרים
ולהפך.

[חזרה](#)

ערכי דמות הבוגר וקומת הפירוט

קומה א': הערכים	קומה ב': פירוט הערכים
אהבת הדעת וחדוות הלמידה	1. עידוד הסקרנות והעניין 2. שאיפה למצוינות ולמיצוי יכולות 3. מחשבה עצמאית ויוזמה
מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית	1. הכרות ומחויבות לערכים יהודיים ודמוקרטיים 2. כיבוד סמלי המדינה ושמירת החוק 3. שירות משמעותי 4. השתתפות בתהליכים דמוקרטיים בחברה
כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל	1. מחויבות לערכי המורשת והתרבות הייחודיים לכל קבוצה 2. היכרות וכבוד לתרבויות ומורשות אחרות במדינה
כבוד האדם והמשפחה	1. כבוד לאדם, לזכויותיו, לתרבותו, להשקפותיו ולחירויות היסוד 2. שמירה על קדושת החיים 3. כיבוד ההורים והמעגל המשפחתי
צדק חברתי וערבות הדדית	1. סולידריות ועזרה לזולת 2. מעורבות חברתית ואזרחית 3. מחויבות לטבע וקידום צדק סביבתי

מפתח הל"ב לשעת חינוך

ייזום, פיתוח וכתובה

אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי-ערכי, האגף לחינוך יסודי
זהבה שמש, מנהלת אגף תכנון ופיתוח תוכניות, לשכת המשנה למנכ"ל

צוות היגוי

אירית בראל, אתי זהבי, ענת כהן, אורטל ליבנה, רויטל קושלבסקי, נורית שפירו
מדריכות המחלקה לחינוך לחיים בחברה

עריכת לשון

נילי גרבר

עיצוב עזרים

רעות שוורץ